

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 25.

V Ljubljani, v ponedeljek 1. februvarija 1892.

Letnik XX.

Vabilo na naročbo.

S 1. februvarijem pričenja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta 3 gld.
Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja:

Vse leto 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.
Pol leta 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravnništvo „Slovenca“.

Državni zbor.

Z Dunaja, 30. januarija.

Prevstroja juridičnih študij.

Poslaniška zbornica je rešila zakon gledé preustroja juridičnih študij. Prvi govornik je bil danes dr. Kraus, ki je naravnost povedal, da je centralist in da je zadovoljen z avstrijsko državno-pravno zgodovino, ki se ima učiti na naših vseučiliščih, ker to vtrjuje državni čut.

Za njim je obširno govoril dr. Kaizl, ki je kakor prej Herold nasprotoval nemškemu pravu ter v posebni resoluciji zahteval, da naj se tudi na nemškem vseučilišču v Pragi izprašuje iz domačega češkega prava. Vladni zastopnik dr. Rittner, bivši vseučiliški profesor v Levovu, sedaj sekijski načelnik v učenem ministerstvu, odgovarjal je dr. Kaizlu, da je brez nemškega prava jako težko spoznavati

domačo češko pravo, ki ima z nemškim pravom mnogo več dotike, kakor poljsko pravo; in vendar se proti nemškemu pravu nista izrekli ne vseučilišče v Levovu, ne ono v Krakovu. Ako bi se pa po zahtevi dr. Kaizla na nemškem vseučilišču v Pragi zaukazali izpiti iz domačega češkega prava, rastle bi le prepir med Nemci in Čehi, kakor je povdarjal češko-nemški poslanec dr. Pichler.

Doktorstvo in državni izpiti.

Naslednja razprava vršila se je o doktorstvu in državnih izpitih. Dozdaj je doktorstvo prava nadomestovalo državne izpite, odslej pa bodo morali tudi doktorji delati te izpite, ako hočejo dobiti državno službo. Dr. Pattai je nasprotoval tej premembi, ki utegne imeti jako slabe posledice in škodovati zlasti odvetništvu, ako se zanj ne zahteva doktorstvo. Pri nas se je že vdomačilo mnenje, da mora biti odvetnik doktor prava; ko bi to odslej več ne veljalo, bili bi prikrašani tudi oni pravniki, ki so že dovršili dva ali tri težavne izpite (rigoroze). Pattai-u sta odgovarjala ministra Gautsch in Schönborn. Prvi je zlasti povdarjal, da bi moralo biti doktorstvo nekak dejanski izraz višje izobraženosti in da si ga bodo zaradi tega pridobivali le najizvrstnejši pravniki. L. 1860 bilo je na dunajskem vseučilišču v istini doktorstvo priznано samo 34 pravnikom, v teku zadnjih 30 let pa se je to število tako ogromno pomnožilo, da je bilo l. 1890 za doktorje proglašanih že 212 pravnikov, dasi je število vseučiliščnikov v teh letih od 1097 poskočilo le na 1538. Nasprotno pa se čedalje manj pravnikov oglašajo za državne izpite. Ker rigorozi profesorjem prizadevajo silno veliko truda, pokazala se je potreba ločiti doktorstvo od državnih izpitov, kar je tudi zaradi tega opravičeno, ker v nobeni deželi doktorstvo pravnikov ne dela sposobnih za javne državne službe.

Za njim se je oglasil justični minister grof Schönborn, ki je temeljito ovrgel vse pomisleke dr. Pattai. Po ministrovem mnenju naj bo doktorstvo izraz večje pravne izobraženosti, zato se bode od doktorandov zahtevalo tudi večje znanje, kakor od drugih, kar odvetništvu ne bode na škodo, ampak le na čast in korist. Zato on kot načelnik justične uprave § 6 ne ugovarja, ker doktorstvo za sodnijske službe ni potrebno. Le malo sodnijskih uradnikov je doktorjev, zato se tudi ni bati, da bi se vsled nove premembe morda premalo pravnikov oglašalo za justične službe. Če se pa vsled tega morda zmanjša število odvetnikov, to ravno ne bo posebna škoda. (Veselost.) On pritrjuje sklepu avstrijskih odvetnikov, da se za odvetništvo zahteva doktorstvo, zato nikakor ne misli v tem smislu premeniti odvetniškega reda, da bi za odvetništvo ne bilo več potrebno doktorstvo. Konečno se je minister toplo potegoval za avstrijski sodnijski stan, kateremu je dr. Pattai očital, da se ne zaveda svojega poklica: tudi je oporekal njegovi zaničljivi opazki gledé našega postavodajalstva, rekši, da se je v tem oziru zmerom gledalo na to, da so se postavno določile stalne ne pa minljive razmere.

Pri glasovanju obveljal je zakon v drugem in tretjem branju. Ker se bistveno loči od dotičnih sklepov gospodske zbornice, morala se bode slednja še enkrat z njim pečati, da se pridruži sklepom poslaniške zbornice. Če pa sklene zopet kako premembo, morala bo poslaniška zbornica še enkrat pretresati to zadevo.

Razun zakona so bile sprejete tudi petere resolucije, ki jih je dotični odsek predlagal v svojem poročilu in katere priporočajo: 1. pospeševanje državnega in družbinskega nauka; 2. pospeševanje posebnih predavanj o železničnem, in obrtnem pravu, o socialni politiki itd.; 3. napravo semenišč za nove stroke; 4. premembo kolegijske šolnine; 5. enako-

LISTEK.

Prizor iz šolske sobe.

(Iz češčine prevél Svečan.)

Vas S... je jedna izmed tistih blaženih vasij, v katerih so ustanovili nemško šolo za slovenske otroke.

Izmed šolarjev, v šolo po počitnicah vpisanih, znalo je nekoliko nemški, a večina ni razumela niti besedice.

Kako čudno jim je bilo, tem otrokom, ko so se po slovesni službi božji, pri kateri so prosili sv. Duha za sveto pomoč, usedli v klopi in slišali prvokrat te tuje jim glasove, v katerih od danes naprej se jim bode sejalo seme vsega dobrega in vse resnice v nežna srčeca!

„Kinderchen!“ — začel je gospod učitelj; in če tudi je tekom poučevanja moral večkrat pomagati si z maternim jezikom večine svojih gojencev, vendar je največ govoril nemški; trudil se je, da bi ga razumeli, in zato je poudarjal besedo za besedo, da bi se otroci navadili posebnega zavijanja in posebne izreke novega jezika.

In otroci so se res počasi navadili; navadila so se njihova ušesa — srce ni se nikoli navadilo.

Odgovarjali so sicer „der Vater, des Vaters“, in „ich lobe, du lobst“ in „ich werde gelobst, du

wirst gelobst“ v zadovoljnost svojega učitelja, da, nekateri šolarji, bolj nadarjeni so znali tudi cele strani iz zemljepisa in zgodovine na pamet do besedice, brez napake — ali vsak zares razume to, kar pravi, tega nihče ni vprašal; glavna skrb je bila za jezik.

Znano je, da je otrokom redkodaj šola mesto velikega veselja in da se vsi brez izjeme veselijo počitnic. A ti-le prirojeni počutki otrok v S... šoli so postali skoraj že znamenja bolezní.

Zdi se, da uzrok temu je tako jase, da niti jedne opazke k temu ni treba pristaviti.

Otrokom je bil tuj jezik, v katerem jim je govoril učitelj in v katerem so bili prisiljeni odgovarjati, tuje so jim bile knjige, iz kojih so brali, tuji so jim bili tudi predpisi, katere so prepisavali v svoje zvezke in na tablice, tuj jim je bil učitelj in tuj jim je bil celo Bog, katerega so morali drugače moliti, kakor jih je naučila mati.

Da, ubogi otroci so se celo odtujili eden drugemu, zakaj v šoli ni bilo dovoljeno govoriti drugače, kakor v učiteljskem jeziku; ako so hoteli eden drugemu kaj reči, eden drugega kaj povprašati in niso mogli vedno najti primerne besede, rajši so molčali. In tako je živel vsak zá-se in postal je molčljiv in klavrn.

V tej šoli je bilo malo veselja!

Tudi zunaj, ko jih je učitelj iz šole izpustil in so šli domov, niso smeli, vsaj ne preveč glasno,

slovenski govoriti in tako so šli ali vsak posebej ali dva in dva in šepetajoč razodevali so si na tihem skrivnosti svojih mladih duš, bojazljivo se ozirajoč, ali jih nikdo ne vidi in ne sliši, da bi ne bili posvarjeni ali celo kaznovani.

Po tem takem bila je tem otrokom beseda „počitnice“ naravnost znamenje odrešenja. Ko se je h koncu leta približal dan javne skušnje, mešala se je v prirojeni strah, s katerim so navadno združene enake priložnosti, kadar se mora račun dati o tem, kar se je v določenem času storilo, mešala se je v bojazen iz slovesnega izpraševanja v navzočnosti črno oblečenih gospodov z resnimi obrazi in prstani na prstih, mešala se je v trepet pred ponižajočo sramoto — mešala se je v vse to želja, da bi rajši oni dan bil že tu in potem se končal — s počitnicami. Ta želja je bila močnejša, kakor bojazen, strah in trepet.

In tako so si počutki otrok pred samo skušnjo dajali duška v razposajenem veselju.

V tej sobi, v kateri je celo šolsko leto vladala tako žalostna tihota, ni bilo mogoče danes vzdržati reda.

In vendar so se mogle vsak hip odpreti duri in pokazati se povabljeni gostje...

„Tiho! Tiho!“ — opominjal je učitelj in pretil.

Otroci niso se dali pomiriti — vpili so, govorili glasno, ne meneč se ne za besede, ne za kazni.

mernost zimskega in poletnega semestra. Pri 4. resoluciji priporočal je dr. Blažek, da naj se kolegijski denarji popolnoma odpravijo. Dr. Masařy k je priporočal še eno resolucijo, gledé odgoje učiteljev za primerjevalni nauk o pravu slovanskih narodov in dežel, dr. Pattai pa je predlagal resolucijo, v kateri zahteva, da naj se na vseh pravnih fakultetah vpeljejo predavanja o mednarodnem zasebnem pravu in o primerjevanju pravne vede. Ti resoluciji ste bili po nasvetu poročevalca dr. Mengerja v pretresanje izročene odseku za juridične študije, resolucija dr. Kajzla pa je bila odklonjena.

Razun te točke sta bila rešena še dva predmeta dnevnega reda; neko dunajsko sodišče namreč zahteva, da bi smela pričeti preiskavo zoper poslanca Haucka, češ, da je prelomil tiskovni zakon, ker gospodski ni bil naznanil, da se priloga k nekemu časniku tiska v drugi tiskarni, kakor prej. Zbornica tej zahtevi ni ustregla, in preiskave ne dovoli. Zadnja točka je bila pogodba med vlado in deželnim zastopom gorenje-avstrijskim zaradi povrnitve nekega dolga iz časov francoskih vojska. Zbornica je pritrdila tej pogodbi.

Prihodnja seja bo v sredo, 3. februarja. Na dnevnem redu ste prvi branji dveh predlogov gledé stalne nastave okrajnih šolskih nadzornikov na Gališkem (predlog grofa Pininskega) in gledé nekaterih vseučiliških zadev na Dunaju (nasvet grofa Stürgkha in dr. Heilsberga) borzni davek; podonavski parniška družba: predlog dr. Pacaka gledé premembe domovinske pravice.

Postava proti pijančevanju.

Iz drž. zbora, 24. januarja.

III.

Zelo se je pijančevanje razširilo ne le v naših pokrajinah, ampak skoro, rekel bi, po celem svetu. Najmanj pijancev je v južnih vročih deželah, kojih prebivalci pa zopet druge snovi iščejo, katere jih morejo omotiti. Res čudno, da ljudje ljubijo omočenje duha!

Turki so navadno trezni in smatrajo pijanost kot človeka nevredno! Žal, da pri nas to ne velja. Zelo hudo je pijančevanje razširjeno po severnih deželah, prav močno pa po Angleškem, koder so porabili v enem samem letu 2400 milijonov gold. le za opojne pijače; preračunili so, da rodbina, ki n. pr. sto gold. porabi, od teh 15 gold. izda za opojne pijače vžlic ogromnemu obdačenju, katero državi na leto donaja nad 300 milijonov gold.

Nič bolje ni na Danskem, na Švedskem in v Norvegiji, najhujše pa je pijančevanje posebno v Rusiji in v Nemčiji.

Ako pogledamo v statistične zaznamke iz l. 1880. vidimo, da je bilo na Kranjskem 1739 krčem, katere so imele pravico točiti tudi žganje, dalje 26 kavarn in 589 prodajalnic, ki so le žganje točile.

Koroška šteje 2122 mešanih krčem, 44 kavarn, in le 7 žganjarij; Štajerska 4846 mešanih krčem,

80 kavarn in 854 žganjarij; Goriško 341 mešanih krčem, 47 kavarn in 287 žganjarij; Istra 163 mešanih krčem, 82 kavarn in 320 žganjarij; Trst 113 mešanih krčem, 80 kavarn, 199 žganjarij; Galicija 1040 mešanih krčem, 430 kavarn, in 17752 žganjarij.

Te številke nam kažejo, kako razširjeno je žganjepitje posebno na Gališkem. Zato pa je gališki deželni zbor že l. 1878 sklenil enako postavo, katere je blagočestno vplivala na to, da se je nesrečno žganjepitje dokaj znižalo. Leta 1876 bilo je zaradi pijanosti kaznovanih 18346 oseb, l. 1879 le 7748, in l. 1889 le 1745.

Kaj žalostno je prebirati statistične zaznamke o boleznih na možganih, ki izvirajo iz trajnega pijančevanja. Omenjeni pisatelj navaja, da od 14.941 umobolnih je bilo 1788 takih, ki so postali umobolni vsled pijančevanja, torej nad 12 odstotkov!

In žal, kolikor bolj se je širilo žganjepitje, toliko bolj so se polnile bolnišnice in blaznice z umobolnimi.

Na Irskem spadalo je na 1000 prebivalcev leta 1852. 1.16%, l. 1862. 2.02%, l. 1872. 2.54%, l. 1876. 2.58%.

Torej se je skoro potrojilo število umobolnih vsled pijančevanja!

Na Francoskem je bilo l. 1855. le 12%, leta 1879. pa že 29% umobolnih vsled pijančevanja.

Naj preidem na sredstva, ki morejo nesrečno pijančevanje, osobito žganjepitje omejiti.

Tu bodo mogle pač silno veliko koristiti treznostne družbe in dal Bog, da bi se jih le prav veliko osnovalo v naših krajih. Seveda bodo morale tem prevažnim družbam biti v pomoč postavne določbe, katere bodo vredile podelitev obrtne pravice za izvrševanje žganjarij. Prav tako je bila kaj modra naredba, da se je davek na žgane opojne pijače vpeljal, oziroma zvišal in smejo pač vsi močje, ki so vplivali na to v našem deželnem zboru, biti zadovoljni in ponosni, da so sklenili velik deželni dac na žgane opojne tekočine. S tem so deželi naklonili nov znaten davčni prirastek, ki bo, ako sem prav poučen, letos do 180.000 gld. daca deželi prinesel, ob enem pa dosegli, da se bo čezmerno žganjepitje saj deloma omejilo ter da nesrečni žganjepijanci samí donajajo v zaklad, iz katerega mora dežela mnogo ponesrečenih pijancev potem preskrbljevati v bolnišnicah in ubožnicah.

Preidem na razlaganje postave, kakoršno je vlada predložila državnemu zboru v presojo in potrjenje. Glavna načela te postave so: 1. vreditev podelitve koncesije ali točarinske pravice; 2. kazenske določbe za one, ki pijančujejo, in za one, ki prodajajo opojne žgane pijače.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. februarja.

Notranje dežele.

Zdravniške zbornice. Ministerstvo notranjih stvari je naročilo deželnim vladam, da naj do

koneca marca stavijo svoje predloge o omejitvi okrajev za zdravniške zbornice, ki se osnujejo, in pa o sestavi volilnih skupin za te zbornice. Pri svojih predlogih morajo se posebno ozirati na narodnostne in socijalne razmere.

Ogersko. Volitve na Ogerskem so za liberalno stranko najbrže še neugodnejše izpale, nego poročajo oficijozna poročila. Mnogi voljeni poslanci vladne stranke so že pred volitvami se zavezali proti svojim volilem, da v nekaterih vprašanih ne bodo hodili z vlado. Oznčilno je to, kakšen položaj so napravile volitve na Ogerskem, ie to, ker se že govori, da odstopi sedanja vlada. Vspehi opozicije bili bi pa mnogo večji, da neso volilne komisije pristranski postopale. V več krajih je volilna komisija sklenila volitev, ko še mnogo opozicijskih volilcev ni volilo in s tem pripomogla do zmage. To je bilo povod raznim neredom.

Vnanje države.

Nemčija. Pri nadaljevanju debate v pruski zbornici poslancev je Virchow hudo govoril proti vladni šolski predlogi. Očital je, da hoče duhovščina gospodovati v državi. Da bi dokazal, kako slabi nasledki preté Prusiji od nove šolske podloge, je trdil, da je papeževa država bila najslabše vladana. Njemu se zdi, da politika ni prava, ki se hoče opirati na dve veri. Rod, ki ga bode vzgojilo duhovstvo, ne bode imel nobenega pojma za nemštvo. Potem je celó govoril o neki občni človeški pravosti, ki nema z vero ničesar opraviti. Govornik je predlogo imenoval politično in pravil kako mislijo o njej v Avstriji. V dokaz je prečital pismo nekega dunajskega profesorja. — Dobro mu je odgovarjal državni kancelar in mu posebno razložil, da sodba dunajskega profesorja, ki pruskih razmer ne pozná, ne more zanj biti merodajna. On pozná le kristijansko moralno. Sedanji boj za versko šolo in proti njej je boj mej brezboštvo in vero. Koncem je označil, kako nevarno je brezboštvo državi. Poslanec Zedlitz je hotel, da se nekatere točke, nad katerimi se posebno liberalci izpodtikajo, izpusté iz zakona. Naučni minister je še jedenkrat naglašal, da je namen predlogi, šolo navdahniti s kristijanskim duhom. Samostojnega mišljenja tudi nova šola ne bode ovirala. Poslanec Stöcker je trdil, da je novi šolski zakon za protestantsko cerkev še bolj potreben, kakor za katoliško. Poslanec Knörcke je zatrijeval, da se kristijanstvo ravno tako vjema z liberalnimi nazori, kakor z verskimi. Državni kancelar je znova poprijel besedo in posebno opozoril, da je verska odgoja v šoli posebno potrebna za delavske rodbine, ki nemajo doma dosti časa poučevati otrok. Rickertu se zdi, da zakon ne bode nič koristil proti socijalnim demokratom. Konečno se je predloga izročila odseku 28 članov.

Avstrija in Srbija. Sedaj se vrše pogajanja o trgovski pogodbi mej Avstrijo in Srbijo. Tem povodom je vladni „Odjek“ v Belem Gradu priobčil pomenljiv članek. Pred vsem naglašá važnost novih trgovinskih pogođeb, ki so velik korak k narodnogospodarskemu miru v Evropi. Potem članek razklada, da se narodno-gospodarski interesi avstrijski in srbski vjemajo. Srbija je kmetijska država in dobiva industrijske potrebščine iz Avstrije. Avstrija je pa najpriležnejše trgovišče za srbske surovine. Cim lažje bode Srbija prodajala svoje surovine, tem lažje bode Avstrija prodajala svoje industrijske izdelke v Srbijo. List se nadeja, da Avstrija ne bode

(Dalje v prilogi.)

V njihovih glavicah je prevladala jedina misel: počitnice!

Odrešenje! — — —

Učitelj je bil razburjen, ko se je začela skušnja.

Začel je izpraševati najnižji odderek svojega razreda in ni šlo dobro.

Tu ni bilo tako slabo — saj nihče ni mogel tirjati čudežev.

Potem pa je jel izpraševati učence bolj odrasle, od katerih se je moglo in moralo več tirjati. A zastoj — povsod tista nevednost. Otroci so se sicer naučili nekaj govoriti, a misliti v tujem jeziku niso se naučili

Nekateri otroci so bili precéj nadarjeni in bili bi večkrat na stavljeno vprašanje znali hipoma odgovoriti — ali tako, kakor se je odgovor v glavi porodil, ni smel nikdo izpregovoriti in — — — predno se je v majhnih glavicah vse po pravilih nemške gramatike vredilo, minolo je precej časa in marsikateri se je moral osramočen uvesti, če tudi je prav za prav znal in vedel, kar so ga vprašali.

Tako se je tudi zgodilo dečku, ki je sedel v pri klopi pri kraju.

Bi je to najpridnejši učenec iz cele šole in kazal je zmirom, v prejšnjih letih, tako nadarjenost, da so njegovi stariši sklenili dati ga v latinske šole, četudi bi si morali marsikaj pritrpati zaradi svojega otroka.

Pri skušnji so bili tudi navzoči; stiskali so se pri peči za hrbtom svojega gospodarja, ki je bil njihovega otroka vpeljal v novo šolo in obljubil jim le v tem slučaju, da ga bo v daljših študijah podpiral.

In ta pridni in nadarjeni deček je bil zdaj izpraševan in ni znal ničesa!

Ko so ga vprašali, zarudel je do ušes — a ni odgovoril niti besedice

„Usedi se“, zavpil je učitelj ves rudeč od jeze, skoraj tako, kakor njegov učenec. „Nič ne znaš!“

Deček se je usedel in potem je pogledal svoje stariše, ki so se stiskali v kotu vsi prestrašeni in osramočeni, ker so kaj drugzega pričakovali, ko so vstopili v sobo.

Oči so se mu napolnile s solzami in — temu ubogemu otroku se je v srcu porodila želja, da bi umrl in da bi ga položili v grob in ga z zemljo posuli, da bi ga nihče ne videl, ne videl njegove sramote . . .

„Nič ne veš!“ ponavljal je učitelj.

In deček, ki je bil navajen le pohvale in priznanja, užaljen v svojem samoljubju in ponosu, kakor bi ga bil kdo zbodel, je vstal in rekel počasi in z jasnim glasom, rekel je slovenski:

„Vem to, a ne morem se izraziti.“

„Schweig! Setz dich!“ — zavpil je učitelj, tresoč se od jeze. — „Schweig!“

In zdaj je hotel učitelj pokazati vpričo posvetnih in duhovnih gospodov, ki so skazali njegovim kulturnim naporom čast obiska, da zna vsako prirojeno uporno čustvo izbiti iz sre in glav izročene mu mladine . . .

„Bodeš se že naučil!“ vpil je, seveda nemški, „kadar bodeš razred ponavljal!“

„Ne bom ga ponavljal“ odgovoril je deček pogumno. „Tu ne bom ostal. Bodem se učil da, toda v jeziku . . .

„V jeziku slovenskem!“ — vskliknil je učitelj v največji razburjenosti in menda tudi zato, da se nekterim izmed gostov prikupi. „V jeziku nepotrebnem neolikanem, surovem“ . .

Otroci so se bojazljivo stiskali v klopih in izmed gostov tudi nikdo ni posegel v mučen prizor.

Deček pri kraju v prvi klopi je stal do sedaj. Bil je bled; prsi so se mu vzdigovale in roke tresle.

Odprl je usta, a niti glasu ni mogel iz grla spraviti . . .

„To ni res, gospod učitelj!“ — oglasil se je konečno.

Deček je ponosno pogledal svojega učitelja in zbrane goste in potem je uprl oči s solzami napolnjene bolj mlo kakor proseč na očeta in mater . . .

Nato se je ubogi deček ves razburjen in utrujen usedel in začel žalostno in mlo jokati.

Kdo bi mogel popisati vse, kar se je godilo v duši tega otroka?

stavila prehudih zahtev, temveč se bode ravnala po nemškem pregovoru: „Leben und leben lassen“.

Rusija. V Bruselju izhajajoče oficijozno glasilo ruske vlade „Nord“ je prenehalo izhajati, ker mu je umrl vrednik. Pravi uzroki so najbrž seveda drugi. Novega vrednika bi že lahko dobili. Najbrž ta list Rusiji ni toliko koristil, kakor se je pričakovalo. O zadnji veliki rusko-turški vojni je ta list bil dnevnik. Po berlinskem kongresu se je skrčil v tednik, ker ruska diplomacija ni potrebovala dnevnika. Sedaj je pa popolnoma izginil. Izjavam tega lista se je vedno pripisovala velika važnost. Navadno so se brzojavile drugim listom. V ruskem ministerstvu vnanjih zadev je vedno imel posebnega dopisnika, ki ga je seznanjal z nameni ruske vlade.

Španija in Francija. Francija in Španija se pogajata o carini in je upati, da se sporazumeta. Špancem je precej ležeče zaradi izvažanja vin, na tem da se s Francijo sporazumi. Po drugih poročilih pa baje Španci neso prav zadovoljni s francoskimi predlogi. V ministerskem svetu ste dve stranki, edna je za sporazumljenje s Francijo, druga pa proti sporazumljenju.

Anglija. Ker je umrl vojvoda Clarence, razpravljajo angleški listi prestolonasledstvo v Angliji. „Times“ so objavile seznam oseb, ki imajo pravico do prestola. Prvi je princ Waleski, drugi njegov sin princ Jurij, ki ima 26 let. Potem pride na vrsto vojvodinja Fife, najstarejša hči prince Waleskega in njena leto stara hči Aleksandra Duff, praukinja kraljice Viktorije. Na devetnajstem mestu je cesarica Friderik in na dvajsetem nemški cesar Viljem. Potem takem bi prišla na prestol vojvodinja Fife in zanjo, če ne bode imela sina, Aleksandra Duff. Potem takem bi utegnili priti na prestol osoba, ki ni čisto plemenitaške krvi. Nekateri angleški konservativni listi so že v strahu, zaradi tega. „St. James Gaz.“ pa piše, da to ni nič takega, saj je šele 200 let, odkar je kraljestvo v Angliji kot izključna kasta, poprej so pa tudi že bili neplemenitniki na angleškem prestolu.

Egipt. Novi podkralj je te dni otvoril postavodajni zbor. V svojem nagovoru je zagotavljal, da bode nadaljeval delo svojega očeta. Patentni davek se odpravi, solni davek pa zniža. Teh dveh novosti so narodni zastopniki gotovo bili najbolj veseli, ker dosedaj so se v Egiptu tudi navadno davki le povečevali.

Izvirni dopisi.

Z Notranjskega, dné 28. jan. (Draginjske priklade.) Ni še kmalu kateri predlog toliko poslancev spravil na noge v državnem zboru, kakor predlog o draginjskih prikladah. Vaš poročevalec jih je naštel dvanajst. Tega so pač lahko veseli gospodje uradniki. Pa tudi drugi radi slišijo, kako so gospodje na Dunaju ljubeznjivi, da brž pomagajo, kedar prodajalničar moko za nekaj krajcarjev dražje nastavi. Jaz bi stavljal ta-le predlog in upanje imam, da se bo vsaj petkrat dvanajst poslancev oglasilo zanj. Predlog se glasi: Vsi tisti, ki usta nosimo, hitro napravimo peticijo na državni zbor, vsi tisti namreč, ki živijo po „štacunah“ kupujemo in nam ne leti sam izpod stropja. To bo peticija! Prišel bo reven bajtar in z veseljem podpisal, tak, ki v prodajalnici kupi lonček zabele, soli, peharček moke, olja, — nazadnje, ko misli oditi, pa žalosten pravi: Gospod, pa naj „zapišejo“. Zdaj nič ne zaslužim in otroci so mi bolni. In kmetje vsi, ki so vlani več pšenice sejali, kakor pridelali — za kruh mu še mar ni, kje bo seme spomladi, kje bo davek, kje bo sol . . . !

Če bi šel s svojo prošnjo prošnjo v Vipavo, imel bi sicer malo strahu, da bi nič ne opravil, vsaj Vipavcem se tako obeta, da več draginje ne bo. Z Dolenjci je ravno taka. Pa bojim se vendar ne, da bi podpisov ne dobil. Nekateri bodo še za meno pritekli, da bi jih na tisti papir spravil, kmetje in pol-kmetje in še taki v gosposkih sukajah.

Pa pustimo šalo! Nikakor ne zaviđa gospodov uradnikov, da se ozir jemlje na njih neugodno gmotno stanje. Dobro nam je znano, da v prvi vrsti nižjim uradnikom, bodisi po mestih bodisi po deželi, velikrat prav trda hodi. Privoščimo njim, kar njim gre. Le to smo hoteli pokazati, da draginjske priklade niso kaj takega, da bi se proti omenjenemu predlogu niti črhiti ne smelo. Nekateri so teh mislij, da je že samo po sebi umevno, da se morajo privoliti, in kako hudo se je zamerilo nekemu državnemu poslancu, da je stvar pravično in vsestranski razsojal.

Sicer pa je naša misel, da je ime prav nesrečno: „draginjske priklade“! Vinu, pravijo, bomo tako kmalu po ceni pili in žitna cena utegne drugo

leto zopet taka biti, kakor prej. Pa ne bo več draginje! Ergo . . .

Najbolj vesel mora biti vendar le kmet. On ne bo prosil in nobeden zanj govoril ne bo — in dobil bo draginjsko priklado zastonj! Se nekaj mi je prišlo na misel: Pri neki vrsti državljanov si je vlada s tem pomagala, da je gospodom na najvišjih mestih malo pristigla in to razdelila med najnižje. Ali bi se ne dalo tudi pri gg. uradnikih to storiti?

S Pohorja, 29. januarija. (Raznoterosti.) Mislim sem poročati Vam o lanski letini, pa bodi si da sem pravi čas zamudil ali „predolgo ležal“, kakor naš kmet pravi, ali pa sem se zanašal na druge, konec je bil ta, da sem z dopisom doma ostal. Moram torej vse to sedaj pod drugim napisom „pogreti“, da vsaj nekoliko spravim v svet, kako nam je služilo lansko leto, oziroma kakšen prid je prineslo našemu kmetu.

Če pregledamo rodovitnost zadnjih dveh let, vidimo razloček kakor noč in dan. Dočim je predlansko leto obilno obdarovalo kmeta z vsemi pridelki, je lani bil pridelek splošno manjši, pri nekaterih skoraj za polovico. Dolga in huda zima je jako škodila ozimini, posebno ker je zapal sneg na mokro in premrzlo zemljo in je ležal brez prestanka cele štiri mesece. Skoraj polovico ozimine treba je bilo podorati in jarino vsejati. Ostala pa je kakor tudi jarina, vsled vedno hladnega vremena po leti, vzrasla kratka in zato je dobil kmet dosti manj slame, kakor prejšnje leto. Enako se je tudi zrnja malo namlatilo, in ker je lani sploh povsod menda malo priraslo, bode v spomladi moral marsikateri kmet žito za kruh drago kupovati. Slabo je lani obrodil tudi krompir, pa še to, kar ga je bilo, gnilo je vsled mokre jeseni zeló, deloma pa še gnije v kletih, kjer so ga mokrega shranili. Enako skóro je bilo z repo, korenjem in zeljem, kjer so jo mokro spravljali, hoče se več ali manj skvariti v kleti. Koruza je tudi srednje obrodila, v mrzlej spomladi in hladnem poletju raslo je jako počasi, v jeseni je zato nekaj pozneje zazorila. Sreča za nas, da jo znani koruzni črv sedaj manj nadleguje, kakor pred nekimi leti, ali gotove sovražnice so ji v jeseni šoge in teh se najgotoveje odkrižaj, ako koruzo domov spraviš.

Sadja je bilo lani malo; jabolk skoraj nič, enako sliv, češpelj, orehov itd., edine hruške drobnice so obilno obrodile in kmetu vsaj nekaj mošta dale. Najslabeje pa je bilo za kmeta to, da je v jeseni znana bolezen na gobcu in parkljih vso živinsko kupčijo zadušila in ker je lani, kakor rečeno, slame jako pičlo priraslo, kmetje pa živine niso mogli pravi čas prodajati, bode v spomladi zopet trda za slamo. Bati se je zeló, da bi je v domačem kraju premalo imeli in morali jo drugod — drago plačevati. To so torej glavni križi — nasledki lanske letine, za našega kmeta.

Slabemu vremenu po letu sledila je pa toliko milejša zima. Snega nismo imeli celó do Božiča, zato je kmet lahko si priskrbel drva, stelje in druge potrebščine. O praznikih ga je palo do kolena in napravilo toliko zaželeni saninec. Vreme nam je — proti lanskej zimi — jako milo, včasih prav toplo. Ali vsaka hvala ima svojo mejo, tako lepega vremena ne moremo hvaliti radi zdravja. O praznikih smo dobili zloglasno „influenco“ (tu je pravimo „faulenca“ in menda ne po krivici), katera je storila veliko nadlogo po hišah, pa mnogim tudi pomagala v — grob! Posebno stare in betežne ljudi je najraje napadla. V župniji, broječi okoli 3000 duš, je navadno vsak teden po en mrlič, sedaj pa je blizo tri tedne vsak dan bil eden, tako so pri nas od Božiča sem razsajale bolezni.

Druzi novostij je sedaj malo, k večjemu sedaj se vršče občinske volitve nekoliko razburjajo duhove. To pa se bo zopet kmalu pleglo in zamere pozabile, pa bomo orali zopet po starem naprej. Če se bo pa le tu in tam kaj posebnega prevrglo, utegnem ob priliki še poročati. Pogorski.

Iz Prage, dné 28. januvarija. (Kam gremo? — Nov češki pesnik.) „Kam spejemo?“ tako vpraša praški „Čas“, list, koji tolmači mišljenje realistične frakcije v mladočeškem klubu, ter dostavlja: „K politički anarhiji. To je tista mōra, koja nas zdaj kakor cent teži; anarhija polašča se našega javnega življenja, komedijanstvo in prekanjenost se družita, da bi v svoje namene zapeljala nepremišljenost in, žal, še precej pošteno nepremišljenost.“

Ne, taki diktaturi in takemu avtoritarstvu se ne udamo, naj se že zove, kakor komu drago!

Toda ostati hočemo mirni in hladni. Napredujmo v radikalizmu. Istiniti radikalizem, pravimo: možati, izvabi spoštovanje načelnim nasprotnikom. Pri nas pa neki radikalizem sili na to, da bi razrušil dosedanje — slabo — narodno organizacijo! Ne moremo se ubraniti nemilemu čutu, da bi se mnogi naši radikalec radi posluževali Dunaja kot sredstva na odboj doma, — in to ima činiti politički radikalizem?

Doslej smo molčali in malo smo se brigali za razne takozvane radikalne izjave; toda pod gēslom radikalizma jelo se je zdaj širiti političsko pusto-lovstvo nevarne oblike: mi storimo samo svojo dolžnost, ako se obračamo proti njemu.“

Te besede so jako pomenljive in so v posebno zadoščenje staročeški stranki. Te misli, slične opomine, izražal sem i jaz v svojih prejšnjih dopisih. Veseli me v istini, da smo se srečali s „Časom“ na istem potu.

Čudne stvari so v velikonemški Liberci kar na dnevnem redu. Ne vém, ali bi se kje na svetu, zlasti pa pri nas na Češkem, trpelo kaj sličnega, kar se brez kazni sme dogajati v tem pruskem gnezdu.

Najnovejši fanatizem liberških Tevtonov naperjen je zoper češko šolo in češke — katehete, kojih postavno ustanovljena prava se drznejo liberški mogotci prezirati.

Po založenju češke javne šole v Liberci bilo je naročeno ondodnemu nemškemu c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, naj plačuje nagrado za poučevanje veronauka, koje je oskrboval češki duhovnik. Ker pa dotični duhovnik zaradi preobilega posla v duhovniškem poklicu in upravi ni mogel poučevati v vseh štirih razredih, odredili so to poučevanje v ednem razredu zloglasnemu šolskemu vodji Fr. Katzeju (slovaški renegat: Kačar).

Zdaj je bila pa remuneracija češkemu duhovniku ustavljena, ker je bajó dolžnost češkega duhovnika, da poučuje v češki šoli — brezplačno!

Renegatu Katzeju se izplačuje remuneracija i nadalje, in sevéda tudi katehetom na nemških šolah. Pač čudne razmere!

Še vedno mi zvoné po glavi ti stiki, glava je polna obrazov, mislij in razkošja, in srce preveva čista radost, koje prouzroča samo prava radost. Ni naš Heyduk in Sládek se meriti ne moreta z njim, in Hálek je proti njemu umirovljena veličina. V ednem oziru nadkriljuje i celó Čecha; lirika Čechova je malo retorična, a pri tem pesniku je vse tako preprosto, naravno!

Kakor bi žarko solnce posvetilo v temno noč, tako veselo je človeku pri srcu. Velikega liričnega pesnika imamo, kojemu vsa čast! To je g. A. Klášterský. Ravno kar je v Brnu izdal na svetlo zbirko pesmij: „Poly a lesy“ (Polja in gozdi), in da bi bila preložena v tuji jezik, prouzročila bi po svetu senzacijo. Mlad je še, a stopa na dan kakor gotova individualiteta, kakor v Madjarih Petöfi.

Namen moj ni, tu pisati oceno, a samo to pravim, da prelagodni, zveneči stik, kristalna jasnost in zajedno nepopisna plastika mislij, lapidarni slog, bogata fantazija, klasična simbolika prirode, obilica prekrasnih pesniških obrazov, plemeniti, idejalni nazor življenja, pravi biseri mislij, rodoljubna iskrenost, s koje govori o rodni zemlji, — vse to se spaja s prelagodno celoto in vpliva na čitatelja s pravo čarobnostjo. Tako pri nas še nihče ni pesnikoval. Klášterský je naš največji lirik. Vse je češko, a vendar v obče človeško! Te pesmi segajo do arca!

Da bi tu v Pragi vedeli, kdo je Klášterský, samo Praga bi pokupila vse pesmi. Vrchlický je prejel za svojo „Hippodamijo“ tisočak. „Habeat sibi“, toda te pesmi so več vredne, nego tisočak. Čehi se posmehujejo Moravanom za takozvano moravsko kritiko; na, kakor je Svatopluk Čech bolj poznat in čislán na Moravskem, nego na Češkem, želim od srca temu velikemu pesniku, da bi se i njemu tako godilo. Ko bi le v tej smeri, kakor je stopil v javnost, nadaljeval, in se ne dal zapeljati ni realizmu ni naturalizmu, ter ostal pri — poeziji!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 1. februvarija.

(Dolenjski železnici.) Sobotna „Wiener Ztg.“ je objavila koncesijsko pismo z dné 16. dec. 1891

za dolenski železnici. Koncesionarja sta Karol knez Auersperg in Josip baron Schwegel. Stem je torej vse storjeno, kar je potrebno, da se istinito začne graditi železnica. Gradnje se mora takoj pričeti in zadnji čas v dveh in pol leta zvršiti. Dograjeni železnici se morata takoj izročiti javnemu prometu.

(Društvo „Pravnik“) ima za tekoče leto ta-le odbor: Načelnik g. dr. Fr. Papež, odvetnik v Ljubljani; ljubljanski odborniki so gg.: Dr. A. Ferjančič, Ivan Gogola, dr. Val. Krisper, Anton Levec, dr. Danilo Majaron, dežel. sodišča svetovalec Karol Pleško in J. Vencajz; vnanji so gg.: Dr. J. Babnik v Logateci, dr. J. Hrašovec v Celju in Bogdan Trnovec v Trstu.

(Odlikovanje.) Predsedniku deželnega nad-sodišča v Trstu, tajnemu svetovalcu dr. Jos. Defacis-u, je o priliki njegovega umirovljenja presvetli cesar podelil viteštvo.

(Umrli) je včeraj zjutraj č. g. Anton Finc župnik pri sv. Lenartu v Sostrem in duhovni svetovalec, star 71 let. Naj v m. p.!

(Iz Trebnega) se nam brzojavno poroča žalostna vest, da ondodni župnik in dekan veleč. g. Matej Frelj umira.

(Občinske volitve na Koroškem.) Piše se nam: Brzojav Vam je že naznanil sijajno slovensko zmago v Doberli Vasi; ta občina je bila prej v rokah nemškutarskih liberalcev. Velika slava gré tamošnjim zavednim volilcem in njih vzornim voditeljem, da so se vkljub hudemu pritisku od nasprotne strani otresli sramotnega nemčur-kega jarma! Doberla Vas je sedež znanega „korošk-ga Knotza“, dež. poslanca Plavca, ki pa vkljub temu, da jezdi visokega „bauernbundarskega konja“, svoji stranki ni mogel ohraniti krmila v lastni občini. Zadelá ga je ista usoda, kakor Kiršnerja v Kotmari Vasi, tudi on je v lastni občini — pozebel. — Občinska volitev v Šent-Janžu v Rožni dolini, kjer je bila prva volitev zaradi nepostavnega postopanja nasprotnikov ovržena, vrši se v drugič dné 3. februvarija.

(Zahvalo gg. slovenskim drž. poslancem.) Zlasti gg. Klunu, Šukljeju in dr. Ferjančiču, za preobilni trud in skrb, ki jo imajo za koroške Slovence, za njih odločno in možato postopanje v državnem zboru, izrekel je dné 6. jan. krajni šolski svet v Kotljah na Koroškem. Tej izjavi pridružil se je dné 13. jan. tudi občinski odbor v Tolstem Vrhju. Dobro! „Vivant sequentes.“

(Osobna vest.) Kakor je razvidno iz inserata v današnji številki, bil je g. Josip Prosenc imenovan za načelnika oddelku življenskega zavarovanja pri tukajšnjem generalnem zastopu banke „Slavije“. Gosp. Prosenc je novo svoje mesto danes nastopil.

(Redkost.) Iz Podgraj pri Ilirski Bistrici se nam poroča nenavadna novica, da je 27letna žena Helena Iskra iz Zabič h. št. 3 pri Podgrajah v soboto zjutraj dné 30. januarija povila štiri hčerke, katere vse je še tisto dopoldne v farni cerkvi krstil ondodni vikar č. g. Štefan Jenko na imena: Ana, Helena, Jožefa in Franciška. Dve deklici sta dokaj močni, dve slabejši.

(Slovensko gledališče.) Jutri dné 2. februvarija se bode predstavljala slika iz kmetskega življenja v petih dejanjih „Cvrček“.

(Nesreče.) S Koroškega: Dné 20. jan. zasul je snežni plaz v Zgornji Ziljski dolini dva delavca. Ker je hitro prišla pomoč, so jednega rešili, a drugi 24leten mladenič, bil je že mrtev, predno so odstranili sneg. — Prav nesrečno smrt storila je dné 24. jan. žena nekega delavca v Šmariju pri Volšberku. Udušil jo je ogljikov plin iz peči, katere dimnik so bili zvečer, prezgodaj zaprli. Zjutraj našli so prej zdravo ženo mrtvo, moža in tri otroke pa čisto omamljene. Kako nagla in žalostna smrt, in kako upravičene so svetopisemske besede: „Bodite pripravljeni, ker ne veste ne dneva ne ure.“ —

(Slepar.) Kakor čitamo v „Dol. Novicah“, je pred kratkim prišel v neko vas stopiške fare gosposki oblečen človek in prosil v neki hiši prenočišča. Med pogovorom vpraša tuječ gospodinjo, ali bi potrebovala kaj denarja, ter se jej ponudi, da ga naredi. Gospodinja je zadovoljna s ponudbo ter mu dá papirnat goldinar za vzorec, ali „mušter“. Tuječ dobi več poguma ter jo vpraša, če ima debelejši denar. Žena si res izposodi od soseda petdesetak. Tuječ pa se sedaj spomni, da potrebuje primerne papirja in likalnik, kar pa se more le v mestu dobiti, drugi dan res gresta v mesto, tuječ kupi papir in likalnik ter izroči ženski, češ, naj gre naprej proti domu, da bi ljudje ničesar ne sumili.

Ženska je res toliko prismojena, da gre sama naprej, slepar pa jo je popihal s petdesetakom. Naj bi vendar ljudstvo ne verjelo vsakemu neznanemu človeku, ki mu govori o sreči in denarju!

(Pretep med vojaki in civilisti.) Iz Celovca se nam piše: Pretepi med vojaki in civilisti so v našem mestu primeroma jako pogosti. Tudi dné 27. januarija t. l., ob 1/3. uri zjutraj segli so si 3 civilisti in 4 vojaki (podčastniki) zopet prav pošteno v lase, kajti jeden vojakov je zapustil „bojišče“ s precejšnjo rano na glavi, tako da je moral iti v bolnišnico, drugi jo je dobil po plečih, en civilist je ranjen na glavi. Od strani vojakov se je pretep takoj naznanil na policijo, kjer so se v jutro oglasili tudi civilisti in oddali dve sablji, kateri so bili vzeli nasprotnikom. Kdo je pretep pouzročil, se še nečvé; vso stvar preiskuje sedaj c. kr. državno pravdníštvo.

(Slovenske posojilnice na Koroškem) se prav marljivo gibljejo, kakor kažejo vršeči se letni občni zbori. Za tekoči mesec so naznanjeni ti-le zbori: dné 2. svečana občni zbor bekštanjске posojilnice pri Pložu v Ločah; sv. Blaža dan dné 3. t. m. ob 10. uri dopoldne hranilnice in posojilnice v Šmihelu nad Pliberkom pri Sercarju v Šmihelu; dné 21. svečana glinjske posojilnice pri Zablacanu na Trati. — Na novo ustanovljeno slovenska posojilnica na Ziljski Bistrici je že potrjena.

(V Škofji Loki) so 28. januarija prevzvišeni g. knezoškof, spremljani od čč. uršulinaric, samostanskih dveh gospodov in zidarskega mojstra Treota ogledali vse prostore na gradu ter so se posvetovali o potrebnih naredbah. — Dalje dostavlja naš dopisnik z ozirom na zadnjo notico iz Škofje Loke, da ljudje kapucinskega mosta ne imenujejo „Fran-Josipovi most“. Ljudje sploh težko pozabijo stara imena in se privadijo novim.

(Pri občinski volitvi) v Ribnici na Štajerskem so, kakor se nam poroča, dné 28. januarija prvič zmagali narodnjaki. V tretjem razredu so se nemškutarji kar poskrili, v drugem so pa le po sreči vjeli jedno mesto. V občinskem zastopu je 5 narodnjakov, 4 pa so nasprotniki; v istini pa je le vodja teh pristen Nemeec.

(V Trstu) je umrl umirovljeni podpolkovnik J. Mauroner, bivši poveljnik okoličanskega bataljona. V političkem oziru ni bil tak naroden nasprotnik, kakor so njegovi sorodniki.

(Nova knjiga.) Te dni smo prejeli jako lečno knjižico z naslovom: „Luči“, katero je spisal znani slovenski pisatelj g. Anton Funtek, natisnila pa in založila društvena tiskarna v Celju (Dragotin Hribar). Cena brošurani knjižici je 70 kr., elegantno vezani 1 gld. 20 kr., s pošto 5 kr. več. Več izpregovorimo o priliki.

(Koroški učitelji zoper slovensko šolo.) Prijatelj našemu listu nam poroča: Poročal sem Vam zadnjič, kak vnet agitator zoper slovensko šolo je učitelj v Št. Jakopu v Rožni dolini. Kakor se kaže, ta pan-german v tej zadevi ni osamljen, ker se prav po načrtu povsod tam, kjer so Slovenci prosili za slovenske šole, po učiteljih uprizarjajo protizjave zoper te prošnje. Tako dela učitelj Cenkl v Klobasnici, kjer je z lažmi in beganjem spravil bajé že več kmetov do tega, da so se zoper svoje prepričanje podpisali za nemško šolo. Vse to pa se vrši na migljaj od dobro, ali bolje, dosti slabo znane strani. — Vse p. i. rodoljube slovenske po Koroškem pa nujno opozarjamo in prosimo, naj paznim očesom zasledujejo nam nasprotno gibanje učiteljev in skrbno pazijo na zlobne nakane, ki se od te strani delajo zopet slovenske prošnje. Naj se tudi povsod ljudje poučujejo, da ne bodo šli na limanice nasprotnih učiteljev in se dali preslepiti po lažnjivih prerokih nemškutarskega „napredka.“

(Celovski magistrat pa slovenščina.) Iz Celovca se nam piše: Slovenski dopisi in vloge delajo našim mestnim očetom hudo preglavico, in ne vedó, kako naj bi pred slovenščino kolikor mogoče trdno „zapahnili vrata celovškega „rotovža.“ Zadnjič omenjeni priziv „Kat.-pol. društva za Slovence na Koroškem“ obravnavali so zopet v javni seji in ga konečno izročili pravnemu odseku, naj ga tá pretresuje in potem zopet poroča v seji. Radovedni smo, kaj bodo zopet skuhal in kakšne „nove“ razloge za odklonitev slov. dopisov bodo spravili na dan. — Tem potom naj tudi omenim, da mestni očetje s slov. vlogami prav za prav ničesar nemajo opraviti, ampak samo mestni magistrat, kot politična oblast prve instance. Ali pa magistrat nema

toliko oblasti, da bi to zadevo sam rešil, ker se vsak slovenski dopis v veliko „veselje“ tukajšnjih večno lačnih „liberalnih“ časnikarjev — kričačev pretresuje v mestnem zboru?! — Ali pa morda mestni zastop z večnim narodnostim prepirom hoče pozornost volilcev odvračati od mnogo važnejših zadév??

(Slov hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom) na Koroškem je izdala „Računski sklep za tretje upravno leto 1891“, kateremu povzamemo to-le: Denarni promet znašal je vkupe 38.804 gld. 58 kr. Med „dohodki“ je 52 glavnih deležev s 500 gld., vstopnine za rezervni fond 216.27 gld. hranilnih vlog 27.099 gld. 84 kr.; vrnutenih posojil 6.929 gld.; obresti posojil 1996 gld. 54 kr. Med „stroški“ je hranilnih vlog 8.015 gld. 03 kr.; obresti hranilnih vlog 536 gld. 08 kr.; hranilnih vlog pri drugih zavodih 2700 gld., danih posojil 26.045 gld. gotovine dné 31. dec. 1891. l. 1.215 gld. 84 kr. — Konto izgube in dobička kaže 2490 gld. 80 kr. in sicer v „kredit-u“ prejete obresti posojil 1996 gl. 54 kr. upravni dohodki 143 gld. 33 kr. itd. V „debit-u“ izplačane obrestij hranilnih vlog 536 gld. 08 kr.; kapitalizovane obresti 889 gld. 71 kr.; upravni stroški 161 gld. 02 kr.; čisti dobiček 351 gl. 51 kr. itd. — „Stanje“ je: 46.699 gld. 78 kr. in sicer „imetja“: posojila 208 strankam 44.327 gld. 58 kr. gotovine 1.215 gld. 84 kr. itd. „Dolgovi“: 183 glavnih deležev 1.930 gld. hranilne vloge 159 strank 42.493 gld. 95 kr. itd. — Število zadružnikov je 249. — Hranilne vloge obrestujejo se po 4%. Posojila dajejo se po 5%. Uradni dan je vsak četrtek od 8. do 12. ure dopoldne. — Ravnateljstvu predsednik je g. Jožef Kraut.

(„Učiteljski Tovariš“) ima v 3. štev. naslednjo vsebino: I. Ravnikar: Jan Amos Komenski. — Prof. Fr. Orožen: O zemljepisnem pouku. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Listek. — Dopisi. — Vestnik.

Raznoterosti.

— Kako mladina pozdravlja. Pač bi mogli dedi in stare majke naše pripovedovati, kako je v njih mlajših letih mladino pozdravljala katoliški. Dandanašnje je kaj redek katolišk pozdrav: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Že po vaseh slišimo čisto šolsko mladino, kako pozdravlja: Dober dan, dober večer! V Ljubljani slišimo že noblejše pozdrave: Sluga! In celó male, nežne šiviljice pozdravljajo jedna drugo na ulici: Servus! — In tako napredujemo v duhu časa, stari, lepi pozdravi se nmikajo novodobnim, kajti le-ti se mladini zabičujejo bodi si doma, ali — kar je še žalostneje — celó v šoli!

— Koliko se tiska knjig v Angliji? Lani se je v Anglijo izdalo 4429 novih del, 1277 starih del je izšlo v novih izdajah. Torej je izšlo vkupe 5706 del, mej temi je bilo 727 bogoslovnih, 694 jezikoslovnih in starinoslovnih, 447 knjig za mladino, 1216 romanov, 109 pravoznanskih, 134 narodno-gospodarskih in trgovinskih, 116 umetniških, 271 zemljepisnih in potopisnih, 413 zgodovinskih in životopisnih del, 201 pesmij in dram, 316 letopisov, 175 zdravniških del, 254 monografij in 731 drugih del.

Telegrami.

Trebnje, 1. februvarija. Dekan Matej Fröhlich danes opoldne umrl. Pogreb v četrtek ob 9. uri.

Dunaj, 31. jan. Povodom obletnice smrti cesarjeviča Rudolfa je nemški cesar po članu nemškega veleposlaništva položil venec na krsto z napisom: „Zvestemu prijatelju, cesar Viljem“.

Dunaj, 31. januarija. Od sinoči divja po mestu strašen vihar, ki je naredil mnogo škode.

Dunaj, 1. februvarija. Cesar podelil je trgovinskemu ministru marquisu Bacquehemu veliki križ Leopoldovega reda.

Lizbona, 31. januarija. Uradni list je objavil kraljevo pismo, v katerem izjavlja, da se odpové petini svojih dohodkov zaradi velikih državnih dolgov.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur
		razkoma v mm	toploma po Celsiusu			
30	7. u. jut.	738.3	-6.6	brezv.	jasno	0.00
	2. u. pop.	736.6	3.2	sl. svzh.		
	9. u. zveč.	736.8	-1.6	"	del. jasno	
31	7. u. jut.	735.5	-6.2	brezv.	jasno	0.00
	2. u. pop.	734.7	4.6	sl. vzh.	del. jasno	
	9. u. zveč.	735.5	1.2	"	jasno	

Srednja temperatura obeh dni -7.2° in 5.2°, oziroma za 5.2° in 3.3° pod normalom.

DOM IN SVET

Vsebina II. zvezka:

1. Lev Nikolajevič Tolstoj. Spisal Ivan P.—
2. Na tuji zemlji. IV. Zložil M. O. 3. Dobljena igra.
Romanca. Zložil A. M. 4. Zle moči. Noveleta. Spi-
sal Josip Krasjanin. 5. Vaška pravda. Resnična po-
vest. — Spisal Podgoričan. 6. Zimski spomini Zlo-
žila Gorislava. 7. Diabolus vagabundus. (Peklenšček
Potepenšček.) Kratkočasnica. — Po narodnih pripo-
vedkah spisal Anton Hribar. 8. Na jutrovem. Poto-
pisne in narodopisne črtice. Spisal dr. Fr. L. 9.
Naš jezik in naša književnost. Piše Fr. S. Lekša.
10. Slostvo: A. Slovensko. B. Hrvaško. C. Češko.
D. Poljsko. 11. Razne stvari. — Slike: 1. Janez
Šubic, slikar, u. l. 1889. 2. Petero čutov. 3. Vsak
začetek je težak. 4. Slovenska citrarica. 5. Oljska
gora. 6. Vrt v Aleksandriji. 7. P. Didon.

76 1

Josip Pristov, kapelan v Sostrem pri
Ljubljani, naznanja v svojem in v imenu
sorodnikov prijateljem in znancem pretužno
vest, da je preljubljeni, prečastiti gospod

Anton Finec,

župnik pri sv. Lenartu v Sostrem in du-
hovni svetnik,

danes, dne 31. januarja, ob 3/6. uro zjutraj,
previden s svetimi zakramenti za umirajoče,
71 let star, po kratki bolezni mirno v Go-
spodu zaspal.

Pogreb bode v sred. ob 9. uri dopoldne.
Vsem znancem in prijateljem ga pri-
poročam v molitev.

Pri Sv. LENARTU v SOSTREM,
dne 31. januarja 1892.

Tinktura za želodec,

katero prireja **GABRIEL PICCOLI**,
lekarnar „pri an-
gelju“ v Ljub-
ljani, Dunajska
cesta, je mehko,
lahno učinkujoče,
delovanje prebav-
nih organov
ureja joče
sredstvo.

Krepča
želodec, ter po-
spešuje telesno odprtje. — Razpo-
šilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in
več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja
gld. 1.36, z 55 stekl., 5 Kg. teže, velja
gld. 5.26. Poštnino plača naročnik. —
1 steklenica velja 10 kr. (60-32)
(1309) 5

Velika zaloga vina

Dominik Trojanšek,
pekovski mojster,
v Gorici, Via Municipio št. 8,

se priporoča posebno častiti duhovščini
in drugim gospodom, ki želé imeti v
resnici zanesljivo

dobro vino,

belo in črno. Kdor si enkrat pri
meni naroči vino, gotovo se ne kesá
in ga zopet naroči.

Belo vino je iz goriške okolice.
V zalogi imam posebno dobro istri-
jansko vino „teran“ in izvrsten „re-
fosko“ v stekleni cah iz l. 1889. Vsa
ta vina razpošiljam po najnižji ceni in
zagotavljam najboljšo blago. Priporo-
čam se torej sl. občinstvu 77 16—1

Natomi istrijski črni teran.

Kovertes firmo
Katoliška Tiskarna
po nizke ceni.

Vozni red c. kr. priv. južne železnice. Z Dunaja v Trst.

Postaje	Brzovlak	Poštni vlak	Mešan vlak	Osobni vlak
Dunaj Odhod	8:20 zvečer	7:30 zjutraj	1:20 popold.	9:— zvečer
Mürzzuschlag	11:45 po noči	10:35	5:38	1:48 po noči
Gräde	1:37	12:48 popold.	9:25 zvečer	5:50 zjutraj
Maribor	2:56	2:06	11:40 po noči	8:09 dopold.
Celje	4:24 zjutraj	3:23	1:54	10:18
Laški Trg	—	3:36	2:11	10:34
Rimske toplice	—	3:46	2:23	10:45
Zidani Most	4:57	4:03	2:47	11:27
Hrastnik	—	—	3:01	11:40
Trbovlje	—	4:16	3:10	11:49
Zagorje	—	4:22	3:19	11:57
Sava	—	—	3:34	12:11 popold.
Litija	—	4:40	3:47	12:22
Kresnice	—	—	4:— zjutraj	12:34
Laze	—	—	4:15	12:48
Zalog	—	—	4:27	12:59
Ljubljana Prihod	6:05	5:12	4:40	1:11
— Odhod	6:09	5:17	4:55	1:19
Borovnica	—	5:41 zvečer	5:31	1:53
Logatec	7:—	6:11	6:13	2:34
Rakek	—	6:30	6:43	3:03
Postojna	7:33	6:45	7:05	3:24
St. Peter	7:55	7:07	8:05	3:54
Divača	8:20 dopol.	7:35	8:44	4:32
Nabrežina	9:03	8:16	9:46 dopold.	5:37
Trst Prihod	9:28	8:42	10:18	6:13 zvečer

Iz Trsta na Dunaj.

Postaje	Brzovlak	Poštni vlak	Mešan vlak	Osobni vlak
Trst Odhod	8:— zvečer	8:— zjutraj	9:55 dopold.	6:20 zvečer
Nabrežina	8:40	8:39	11:—	7:11
Divača	9:36	9:31 dopold.	12:07 popold.	8:25
St. Peter	10:16 po noči	10:08	12:52	9:19
Postojna	10:35	10:26	1:17	9:45
Rakek	—	10:40	1:35	10:06 po noči
Logatec	11:07	10:57	1:57	10:30
Borovnica	—	11:16	2:24	11:01
Ljubljana Prihod	11:50	11:39	2:55	11:32
— Odhod	11:55	11:44	3:03	12:30
Zalog	—	—	3:15	12:43
Laze	—	—	3:25	12:54
Kresnice	—	—	3:38	1:08
Litija	—	12:17 popold.	3:49	1:20
Sava	—	—	4:—	1:31
Zagorje	—	12:33	4:14	1:45
Trbovlje	—	12:39	4:22	1:53
Hrastnik	—	—	4:30	2:02
Zidani Most	1:07	1:18	4:51	2:24
Rimske toplice	—	1:28	5:03	2:37
Laški Trg	—	1:38	5:14	2:49
Celje	1:38	1:52	5:34	3:10
Maribor	3:14	3:09	7:50 zvečer	5:35 zjutraj
Gräde	4:34 zjutraj	4:29	10:14 po noči	8:05 dopol.
Mürzzuschlag	6:59	6:40 zvečer	2:12	11:57
Dunaj Prihod	9:50 dopol.	9:35 po noči	6:40 zjutraj	4:— popold.

3000 komadov v obratu.

Najboljši vspeh zjamčen.

Ph. Mayfarth & Co.

Stroj za rezanje repe z nožnim stožcem, robkalnica za
koruzo, mlini za phanje in mečkanje. Specijalni mlini
za izdelovanje moke prostega koruznega phanja za konjsko krmo.
Stroji za mečkanje krompirja. Stroji za rezanje krme,
ki se gonijo z roko, geplom in parom. Drobilnik oljenenih
tropin (preše). Parnica za krmo itd. Mlatilnice, ki se
gonijo z roko in drugo silo. Čistilnica za žito.

PH. MAYFARTH & Comp. tovarna za stroje Dunaj 21, Taborstrasse 76.

Ceniki zastoj in franko. — Zanesljivi zastopniki se žale. 45 10—2

„Slavija“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

Podpisani generalni zastop naznanja, da je
z današnjim dnem prevzel v njegovih pisarnah
voditeljstvo oddelka za zavarovanje življenja gospod

Josip Prosenc,

dosedanji glavni zastopnik zavarovalnice „Unio
Catholica.“

V Ljubljani, dne 1. februarja 1892.

Generalni zastop banke „Slavije“.

Ivan Hribar.

79 1.

Kalan:
POVESTI,
slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

II. zvezek
izšel je ravno kar ter se dobiva v „Katol. Bukvarni“ in Tiskarni komad po 20 kr., po pošti 23 kr.

Prvega zvezka je še nekaj izvodov v zalogi.

Primerno darilce.

Pri zlatem drž.
jabolku.

J. PSERHOFER

Zum goldenen
Reichsapfel.

Iekarnar na Dunaju, I., Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, poprej **univerzalne kroglice** imenovane, so staroznano zdravilno sredstvo. — Že mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene, mnogi zdravniki jih zapisujejo, in malo je rodbin, v katerih ni male zaloge tega izvrstnega domačega zdravila. — Od teh kroglic velja: 1 škatlica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavoje s 6 škatlicami 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljki po povzetju 1 gld. 10 kr. — Če se naprej pošlje denar, velja s poštne prosto pošiljati: 1 zavoje kroglice 1 gld. 25 kr., 2 zavoje 2 gld. 30 kr., 3 zavoje 3 gld. 35 kr., 4 zavoje 4 gld. 40 kr., 5 zavojev 5 gld. 20 kr., 10 zavojev 9 gld. 20 kr. (Menj nego jeden zavoje se ne more odposlati.)
Prosi se, da se zahtevajo izrecno

J. Pserhoferja kri čistilne kroglice.
in gleda na to, da ima vsaka škatlica na pokrovu na navodilu za rabo stoječi imenski pečat
J. Pserhofer in sicer v rdeči barvi.

Balzam za ozebljine J. Pserhoferja, 1 lonček 40 kr., s frankovano pošiljko 65 kr.
Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.
Ameriška maža za protin, 1 gld. 20 kr.
Prašek proti potenju nog, škatlica 50 kr., s frankovano pošiljko 75 kr.
Balzam za gušo, 1 flakon 40 kr., s frank. pošilj. 65 kr.
Zdravilna esenca (Praške kapljice), proti sprijemu želodcu, slabej prebavljivosti itd. 1 stekl. 22 kr.

Razen tukaj omenjenih izdelkov ima še vse v avstrijskih časopisih naznanjene tu- in inozemske farmacevtske specialitete in se vsi predmeti, ki bi jih ne bilo v zalogi, na zahtevanje točno in po ceni preskrbijo.

Pošiljke po pošti izvrše se najhitreje proti predpošiljki zneska, večje pa tudi proti povzetju.
Če se denar naprej pošlje (najbolje po poštnej nakaznici), je poština dosti nižja nego pri pošiljках s povzetjem. (42) 12-4

Angleški čudezni balzam, 1 steklenica 50 kr.

Fljakarski prašek, proti kašlju itd. 1 škatlica 35 kr., s frankovano pošiljko 60 kr.

Tannochinin-pomada, J. Pserhoferja, najbolje sredstvo za pospeševanje rasti las, 1 škatlica 2 gld.

Univerzalni obliž, prof. Stendel-a, sredstvo pr. ranam, oteklinam itd. 1 lonček 50 kr. s frank. pošilj. 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullrich-a. Domače zdravilo proti posledicam slabega prebavljenja. 1 pak. 1 gld.

Naznanilo in priporočilo.

Usojam si slavnemu p. n. občinstvu v mestih in na deželi, zlasti prečast. duhovščini javiti, da sem z dnem 1. januarja letos prevzel kupnim potom od gospé **A. Geba** pod trdko

J. Geba v Slonovih ulicah

že mnogo let poslujoči

urarski obrt.

Ob tej priliki priporočam se v obila naročila najraznovrstnejših ur in drugih v urarski obrt vtejavajočih se predmetov. Mnogoletno praktično delovanje v stroki urarski je dovoljni porok za točno, solidno in nizko ceno. Vedno imam v zalogi v največji izbiri **zlate in srebrne žepne ure, stenske in ure budilnice, ure s stojalom** itd. itd. Tudi najrazličnejše **zlate in srebrne verižice** so cenjenim kupovalcem po različnih nizkih cenah na razpolago.

Dosedanji svoj urarski obrt v Trbovljah nadaljeval bodem kot filijalo.

Velepoštovanjem

France Čuden.

7 (10-6)

Velika praška loterija.

Predzadnji teden.

Glavni dobitek

44 (15-10)

100.000 goldinarjev

Srečke à 1 gld. priporoča **J. C. Mayer.**

Zobni zdravnik iz Berolina
univ. med.

Dr. R. JACOBI

Stari trg št. 4, I. nadstropje, v Ljubljani.

ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne; ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne. 38 24-4

Za uboge ob petkih od 9. do 10. ure dopoldne.

Razprodaja

Pozor!

Gospo-

dinje

Pozor!

(29) 6

V prodajalnici
Andr. Druškoviča
v Ljubljani,
Mestni trg št. 9/10

dobiva se po najnižji ceni
najboljša modrobela poste-
klenjena ploščevinasta

kuhinjska posoda

Tu dobiva se tudi vsakovrstno hišno
in **kuhinjsko orodje** po najnižji ceni.
S tem ponuja se p. n. gospodinj, prečast. duhovščini, gostilničarjem, pred-
stojništvom bolnišnic itd. najboljša pri-
lika svojo hišno in kuhinjsko orodje po
ceni spopolniti ali pa si novo omisliti.

Cele kuhinjske oprave za neveste
od gld. 15.— do gld. 200.—

Vnanja naročila izvrše se takoj.

Najnižja cena!

Oblastveno dovoljenje

zavod za prilepljenje razglasov

in pisarna

za posredovanje pri zasebnih opravilih.

Podpisane naznanja, da mu je vis. c. kr. deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani z odlokom z dne 4. januarja 1892, l. št. 15388 podelila
privoljenje za napravo in oskrbovanje zavoda za
prilepljenje razglasov

in
pisarne za posredovanje pri zasebnih opravilih

s pravicami, dajati razjasnila o nakupu in prodaji hišne oprave in gla-
sovirjev, o vnašajočih stanovanj, kupčij in prodajalnic, posre-
dovati o nakupih in prodajah, pri najemih in zakupih kmetijskih
posestev, mestnih hiš, graščin in selskih dvorcev (vil) in prosi vele-
slavne oblastnjake, zavode, podvzetja in častito občinstvo posluževati se v vseh,
bodisi prilepljenja uradnih ali zasebnih razglasov po ulicah mesta ali zasebno
poslovnega posredovanja tikajočih zadevah mojega zavoda.

Z zagotovilom, da se hočem potruditi vsa mi dana naročila natančno in
točno izvršiti, podpisem z odličnim spoštovanjem

Vekoslav Kališ

(37 10-5)

Prešernov trg št. 3.

Dunajska borza.

Dne 1. februarija.

Papirna renta 5%, 16% davka	95 gld. 45 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	94 " 90 "
Zlata renta 4%, davka prosta	111 " 90 "
Papirna renta 5%, davka prosta	103 " 10 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1058 " — "
Kred. tne akcije, 160 gld.	311 " 25 "
London, 10 funtov strl.	117 " 85 "
Napoleonodor (20 fr.)	9 " 37 "
Cesarski cekini	5 " 50 "
Nemških mark 100	57 " 80 "

Dne 30. januarja.

Ogerska zlata renta 4%	108 gld. 30 kr.
Ogerska papirna renta 5%	102 " 80 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	137 " 75 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	— " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	152 " — "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 15 "
Zastavna pisma	100 " 60 "
Kreditne srečke, 100 gld.	184 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	— " — "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. 50 kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	16 " 80 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " 50 "
Salimove srečke, 40 gld.	62 " — "
Windischgrazove srečke, 20 gld.	57 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	162 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2890 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	92 " 75 "
Papirni rubelj	1 " 14 1/2 "
Laških lir 100	45 " 70 "

MERCUR menjarnična delniška
družba na Dunaju,
I., Wollzeile št. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem
listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute
in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnic priporočamo:

4% gallške propinacijske zadolžnice.

4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komer-
cijonalne banke.

4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne
banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podruž-
nice njene.

1860. l. promese

eele gld. 14 1/2, petina gld. 4 in 50 kr. kolek.

Glavni dobitek 300.000 gld. av. velj.

Žrebanje dne 1. februarija.